

Vorming Duurzame overheidsopdrachten

Programma van de dag

9u30: Voorstelling deelnemers

9u45: Introductie duurzame overheidsopdrachten

10u: Belang van controle

10u15: Controle in de verschillende stadia van een opdracht

10u45: Pauze

11u: Controle in de verschillende stadia van een opdracht

11u15: praktische oefening in groepen

11u45: feedback oefening

12u: vragen en conclusies

12u15 einde

Objectieven van de vorming

Duurzaamheidscriteria introduceren

EN

kunnen controleren van alle
gevraagde criteria zodat wordt
geleverd wat gevraagd werd

Introductie duurzame overheidsopdrachten

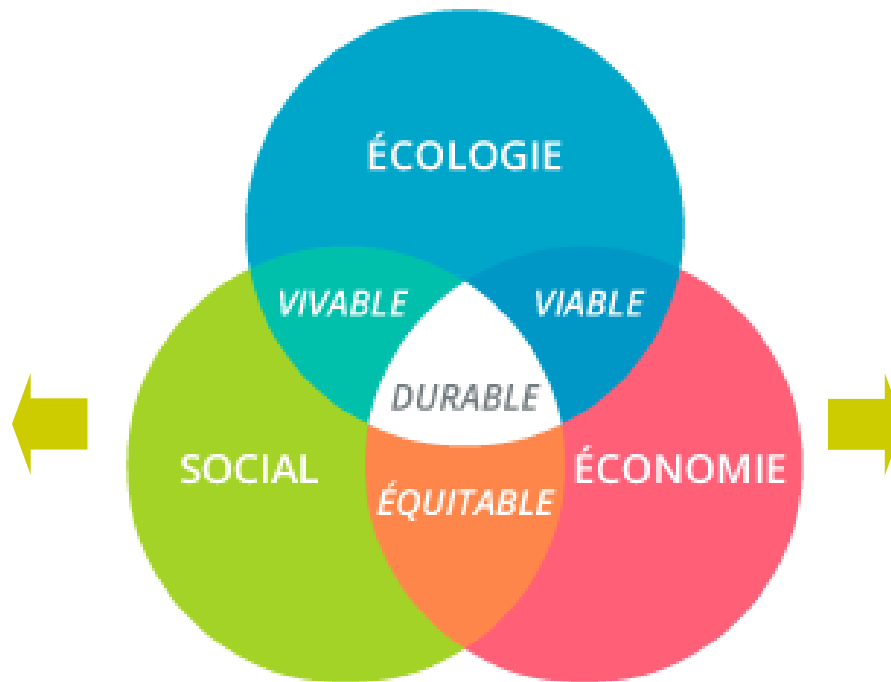
GPP (Green Public Procurement)

“Public procurement for a better environment” as
"a process whereby public authorities seek to
procure goods, services and works with a
reduced environmental impact throughout their
life cycle when compared to goods, services and
works with the same primary function that would
otherwise be procured.”...

Ecologische impact verminderen van consumptie
(fabricage, transport, gebruik, levensduur...)

Impact op de
gezondheid
verminderen,
veiligheid
waarborgen en
goede
werkomstandig
heden

Kwaliteit van
economische groei
verbeteren,
optimalisatie van
kosten (directe en
indirecte kosten)

Voorkeur geven aan
de opkomst en
bevordering van
duurzame goederen
en diensten

Duurzame ontwikkeling is niet ...

- Kinderen van 10 jaar die in cacao plantages werken
- Landbouw met DDT
- Werkdagen van 16 uur in de kleding industrie
- Producten met label C in energie verbruik
- ...

Strategie

Duurzame consumptie is geen competitie om het beste product te verkrijgen. Het is een continu proces om de slechte elementen te vervangen door minder schadelijke elementen.

Dit kan door twee strategieën te combineren:

- 1) toegang beperken voor de 20% beste leveranciers
- 2) beste keuze maken rekening houdend met budget, milieu, ...

Strategie

Welke criteria kunnen worden gebruikt om te komen tot een selectie van de beste producten/dienstverleners?

- Toegangsrecht
- Selectiecriteria
- Technische specificaties
- Uitvoeringsvoorwaarden

Hoe kunnen we binnen deze groep de beste offerte selecteren?

- Gunningscriteria

Controle

Waarom is controle zo belangrijk?

Voorkomen van greenwashing van overheden

Gelijke behandeling van alle leveranciers.

Vermijden klachten inzake gunning.

Bekomen van de gevraagde producten/diensten (kwaliteit, levensduur, ...)

Vermijden van schandelen door slechte uitvoering

Voor de gunning

Technische, gunnings en selectiecriteria

Alle criteria moeten te verifiëren zijn via attesten, labo testen, ...

Autodeclaratie

Sluit autodeclaratie uit als bewijsstuk.

Benoem de aanvaarde bewijzen in het lastenboek.

Tijdens de uitvoering

Uitvoeringscriteria

Alle criteria moeten gecontroleerd worden. Indien u niet over de middelen beschikt, vermijdt dan om ze te gebruiken.

Verklaring van eer

Te vermijden: niet te verifiëren criteria zoals goede werkomstandigheden.

Het is beter om deze niet op te nemen in de lastenboeken

Zoek het verschil: milieu vs kwaliteit

Controle van
duurzaamheidscriteria
gebeurt via labotesten,
labels, diploma's,
voorgaande ervaringen,
performantietesten, ...

Controle gebeurt **NOOIT** via
verklaringen op eer

Controle van
kwaliteitsscriteria gebeurt
via labotesten, labels,
diploma's, voorgaande
ervaringen,
performantietesten, ...

Controle gebeurt **NOOIT** via
verklaringen op eer

Appels en peren vergelijken

Controle moet leiden tot een objectieve vergelijking van de verschillende offertes.

Zorg er steeds voor dat de gevraagde criteria vergelijkbaar zijn. Voor de meeste criteria bestaan internationale normen die vergelijken toelaten.

Vermeld steeds welke bewijsstukken u verwacht van de indiener.

Conclusies inleiding

Duurzame overheidsopdrachten gaat om het verhinderen van de toegang van slechte leveranciers tot de opdracht.

Controle van duurzaamheidscriteria is niet verschillend als bij kwaliteitscriteria

Controle in alle stappen van een overheidsopdracht is noodzakelijk om het product/dienst te bekomen die men in gedachten heeft en een gelijke behandeling van de deelnemers te garanderen.

Mogelijkheden introductie duurzaamheidscriteria

0.
Toegangs-
recht

1.
Voorwerp.

2. Selectie-
criteria.

3. Technische
criteria

4. gunnings-
criteria.

5.
uitvoerings-
voorwaarden

Milieu		X	X	X	X	X
Sociaal	X	X	X		X	X

0. Toegangsrecht: Reserveren van een opdracht aan sociale economie.

Clausule

In overeenstemming met art. 22 §2 van de wet betreffende overheidsopdrachten, wordt de toegang tot de gunningsprocedure gereserveerd voor sociale economiebedrijven zoals gedefinieerd in artikel 59 van de wet van 26 maart 1999.

Controle

De onderneming die een offerte indient (of zich kandidaat stelt) moet bij zijn offerte (of kandidatuurstelling) het bewijs voegen van zijn erkenning als sociaal economiebedrijf in de zin van de wet overheidsopdrachten of aantonen dat de onderneming aan gelijkaardige voorwaarden voldoet, indien de betrokken onderneming afkomstig is uit een ander land binnen de Europese Unie.

Problemen?

0. Toegangsrecht: Reserveren van een opdracht aan sociale economie.

De eenvoudigste manier om een grote groep van bedrijven uit te sluiten omwille van sociale criteria is het reserveren van een opdracht.

Controle gebeurt aan de hand van officiële documenten afgeleverd door de nationale (of regionale overheden). In geval van twijfel kunnen deze overheden gecontacteerd worden of kan op hun website gezocht worden naar erkend bedrijven: **Belgique Francophone, Nederlandstalige België**

Hier is geen enkel juridisch risico aan verboden en de controle is erg eenvoudig.

2. Uitsluitingsvoorwaarden

Uitsluitingsvoorwaarden

- ieder bedrijf dat veroordeeld is geweest voor inbreuken op de (milieu of sociale) wetgeving
- alle bedrijven die zware professionele fouten hebben gemaakt en waarvan dit kan worden bewezen door de opdrachtgever

Voorbeeld : geen respect voor de milieu- of sociale wetgeving

Problemen?

2. Selectiecriteria

Kwaliteit van opdrachtnemer

Criteria werkend als triage, filter → indien de operator aan de criteria voldoet wordt het aanbod geanalyseerd . Indien dit niet het geval is wordt het aanbod niet geanalyseerd. Spaarzaam gebruiken

De kwalitatieve selectie criteria laten de kandidaat/opdrachtnemer toe om te bewijzen of hij voldoet aan de sociale en milieu vereisten.

Selectiecriteria

Twee belangrijke milieucriteria in de selectie:

- 1) Aanwezigheid milieumanagementsysteem EMAS – ISO14001 of equivalent
- 2) Diploma's en/of ervaringen uit het verleden voor goede uitvoering van de opdracht.

Problemen?

EMAS – ISO14001

Drie redenen om dit niet op te nemen in de selectiecriteria:

- 1) Na de selectiefase is dit criterium niet langer van toepassing
- 2) EMAS en ISO14001 hebben nog geen basiscriteria. Ze werken enkel met het streven naar verbetering. Hierdoor kan u beide labels niet vergelijken met een equivalent systeem.
- 3) Het is niet omdat de leverancier over één van beide labels beschikt dat zijn milieumanagementsysteem compatibel is met dat van uw organisatie

Oplossing: doorschuiven naar de technische specificaties waardoor controle niet langer noodzakelijk is voor gunning van de opdracht, enkel tijdens uitvoering

Diplomavereisten

Vaak gekend probleem: groot verschil tussen offerte en uitvoering

Oplossing: Doorschuiven naar de uitvoeringsvoorwaarden. Vragen dat tijdens de uitvoeringsfase de verantwoordelijke een minimale aanwezigheid heeft op werven, vergaderingen, ...

Koppelen aan systeem van boetes bij niet-aanwezigheid van een gelijkwaardig profiel. Goedkeuring vragen vooraleer samenstelling van het team mag wijzigen.

3. Technische criteria

Technische criteria = minimum te voldoen:

Objectieve en meetbare kenmerken gerelateerd aan het object van de opdracht. Ze worden als volgt geformuleerd :

- Door verwijzing naar normen, technische referenties of labels toegankelijk voor de kandidaten*
- In termen van prestaties of functionele eisen (mate van biologische afbreekbaarheid,percentage van gerecycleerde grondstoffen, energie efficiëntie van een huis enz)*

Problemen : Niet alles is mogelijk

Computers gemaakt in goede arbeidsomstandigheden

Composteerbare drankbekers

Elektrische bulldozers, grijpers, ...

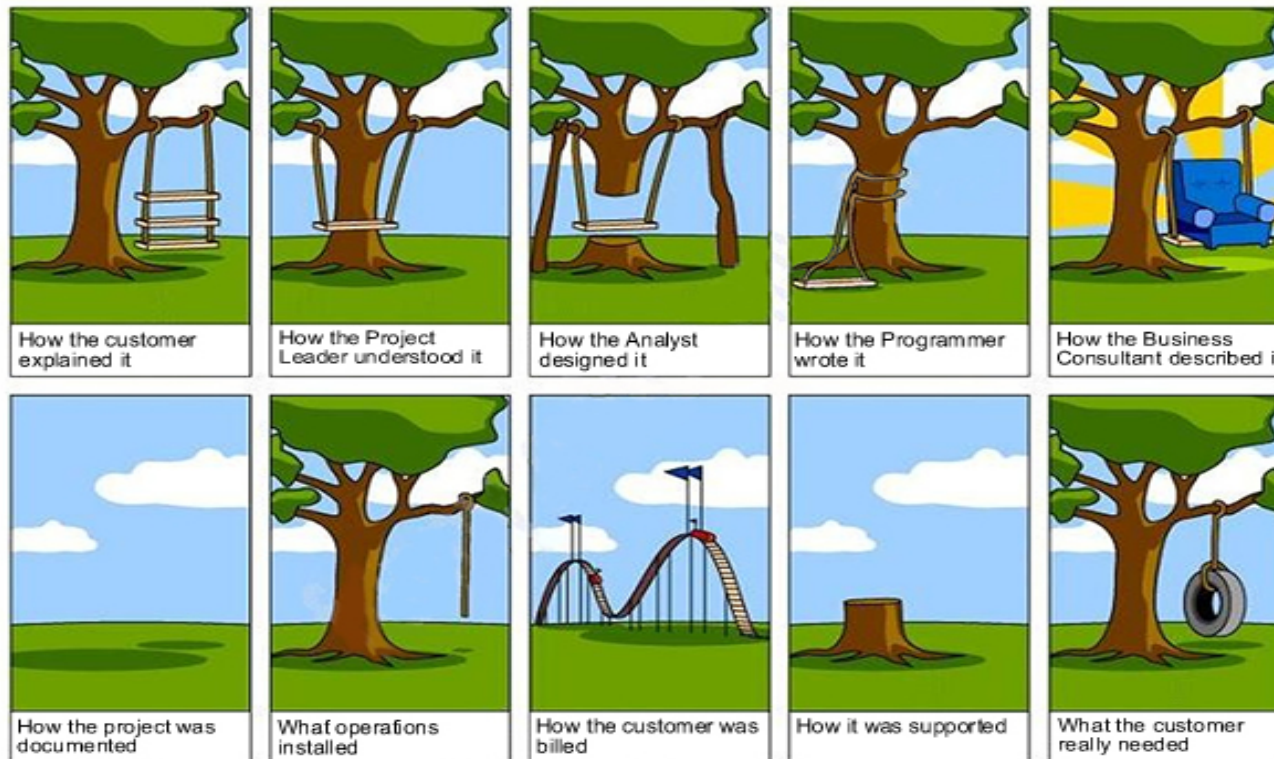
100 % gerecycleerde drankverpakkingen

Energiezuinige spectrometers of andere labotoestellen

**Oplossing : Doe aan marktonderzoek alvorens het onmogelijke te vragen.
Bij twijfel zet het criterium in de gunningscriteria.**

Technische specificaties : Problemen ?

Technische specificaties : Nauwkeurige omschrijving

Maak een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van het product/dienst. Laat dit nalezen door collega's.

Vermijd vermeldingen zoals : « bij voorkeur », « zo veel mogelijk » , « indien mogelijk », « milieuvriendelijk », « ecologisch » ...

Om de performantie van een product te beschrijven, maak je enkel gebruik van normen en label

Technische specificaties : Performantie, kwaliteitseisen, ...

Er bestaan een hele reeks internationale normen die toelaten producten met mekaar te vergelijken op vlak van kwaliteit (dekkingsvermogen verf, reinigend vermogen allesreiniger, ...), milieu (biodegradeerbaarheid, energieconsumptie, ...), ergonomie, veiligheid, ...

Integreer deze normen in je productbeschrijving. Vraag naar een certificaat van een contrôle-instantie dat het product/dienst aan de norm voldoet.

Controle : Certificaat van de contrôle-instantie

Bronnen van informatie inzake normen

Sectororganisaties kunnen perfect aangeven welke normen kunnen gebruikt worden voor een overheidsopdracht

- **de energieconsumptie van drankautomaten meten ?**

Gebruik de norm vastgelegd door de sectororganisatie.

- **bepalen of een bureau goed is schoongemaakt ?**

Maak gebruik van de bijhorende ISO norm

Of rechtstreekt het CEN contacteren : <https://www.cen.eu>

Vermeld de bewijsmaterialen die verwacht worden

Om misverstanden te vermijden is het nuttig steeds zo gedetailleerd mogelijk te vermelden welke bewijsmaterialen moeten worden aangeleverd.

Vermeld welke labels geldig zijn voor een criterium, welke labotests moeten worden aangeleverd, welke technische documenten (productfiches, ...)

Vermeld ook steeds de volgende clausule :

De opdrachtgever zal alle equivalente bewijsmaterialen aanvaarden indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan :

- 1) het bewijsmateriaal wordt aangeleverd door een onafhankelijke derde partij*
- 2) de indiener geeft in zijn offerte duidelijk aan, op welke wijze het alternatief bewijsmateriaal voldoet aan het gevraagde criterium.*

Technische specificaties : voorbeeld verven

Gehalte aan vluchtige organische stoffen (VOS)

Het maximumgehalte aan VOS mag niet meer bedragen dan 100 g/l. De volgende verbindingen mogen niet worden gebruikt:

- gechloreerde oplosmiddelen, zoals methyleenchloride of chlooralkane
- aromatische oplosmiddelen, zoals benzeen, ethylbenzeen, toluen of xyleen
- op ethyleen gebaseerde glycolethers of de acetaten daarvan.

Verificatie:

De inschrijver moet een testrapport overeenkomstig ISO EN 11890-2, ASTM D 2369 verstrekken of een gelijkwaardig rapport, onderbouwd met de nodige berekeningen.

Technische specificaties : gebruik van labels

Labels mogen gebruikt worden onder de volgende voorwaarden :

- de criteria van het label hebben uitsluitend betrekking op criteria die verband hebben met het object van de opdracht
- de criteria zijn gebaseerd op verifieerbare criteria op een objectieve en niet-discriminerende wijze;
- het label werd gecreëerd m.b.v een open en transparante procedure
- het label is toegankelijk voor alle geïnteresseerde partijen;
- de vereisten van het label worden vastgelegd door een derde partij op de welke de economische operator die het label aanvraagt , geen enkele beslissende invloed kan op uit oefenen.

Controle : Certificaat van het label of via website van het label

Technische specificaties : gebruik van labels

→ × 🏠 <https://www.labelinfo.be> ... 📄 ⭐

LABELINFO.BE

HOME WIE ZIJN WIJ? HOE WERKT LABELINFO? CONTACT VERGELIJKINGSTABELLEN NL

Jouw gids door het bos van duurzaamheidslabels

Filter

BIO-FAIR
VOEDING
VERPAKKINGEN
PAPIER
ONDERHOUDSPRODUCTEN
LIFESTYLE
BOUWEN
ELEKTRISCHE TOESTELLEN

98 labels

Klik op een label voor een uitgebreide beschrijving of kies een categorie in de linkerkolom.

LABEL AGRICULTURE BIOLOGIQUE AB is een Frans label voor biologische landbouw	LABEL ASC ASC is een internationaal label voor duurzame vis afkomstig uit aquacultuur	LABEL BETER LEVEN Beter Leven is een Nederlands label voor dierenwelzijn	LABEL BIOGARANTIE Biogarantie is een Belgisch label voor biologische landbouw	LABEL COSMOS ORGANIC Cosmos Organic is een internationale standaard voor biologische cosmetica	LABEL COSMOS NATURAL Cosmos Natural is een internationale standaard voor cosmetica
LABEL DEMETER Demeter is een Nederlands label voor biodynamische landbouw	LABEL EKO EKO is een Nederlands label op voedingsproducten van biologische landbouw	LABEL ENERGIE-EFFICIËNTIELABEL Label over energiezuinigheid van toestellen	LABEL ENERGY STAR Energy Star is een label over energiezuinigheid van toestellen en pc's.	LABEL EU BIOLABEL Het EU biolabel is een Europees label verplicht op alle biologische producten	LABEL EU ECOLABEL EU Ecolabel is een Europees label voor ecologische producten
LABEL MSC MSC is een internationaal label voor duurzame vis	LABEL OBAL ORGAN Obal Organ is een Nederlands label voor biologische landbouw	LABEL ENERGIE-EFFICIËNTIELABEL Label over energiezuinigheid van toestellen	LABEL ENERGY STAR Energy Star is een label over energiezuinigheid van toestellen en pc's.	LABEL EU BIOLABEL Het EU biolabel is een Europees label verplicht op alle biologische producten	LABEL EU ECOLABEL EU Ecolabel is een Europees label voor ecologische producten

evens overbrengen van www.labelinfo.be...

Controle van de belangrijkste labels

Via website : EU Ecolabel, Blauwe Engel, Nordic Swan, TCO, Energy Star
...

Geldig voor de meeste productlabels

Via factuur : FSC, PEFC, GOTS, MSC, ASC, ...

Geldig voor de meeste labels met een chain-of-custody systeem

Via sectororganisaties en/of publieke overheden

Geldig voor Biolabel, Max Havelaar,

Technische specificaties :

Wat als er geen normen of labels zijn ?

Voor de meeste standaard productgroepen zijn er diverse normen/labels beschikbaar. Hoe technischer de productgroep, hoe minder normen/labels beschikbaar zijn. Dit bemoeilijkt de contrôle.

Opties : zelf een producttest organiseren of criterium laten vallen.

Geef enkele voorbeelden van producten waarvoor geen normen beschikbaar zijn ?

Stalen opvragen (en bijhouden)

Voor langlopende contracten is het nuttig stalen en/of technische fiches bij te houden.

Dit vermijdt moeilijke discussies indien de kwaliteit van een product verandert, een alternatief product wordt voorgesteld, bij leveringen twijfels optreden over de conformiteit met het lastenboek, ...

Vergeet de stalen niet bij te houden gedurende de volledige looptijd van het contract en elke verandering in product verplicht te melden en te laten valideren door de opdrachtgever.

Vaak vergeten: formulering van de criteria

Welke van de volgende formulering zijn eenvoudig te controleren (en onder welke voorwaarden) :

- 80 % van alle verven bezitten een EU Ecolabel (of equivalent)
- 50 % van alle groenten zijn seizoensgroenten
- 20 ingrediënten zijn afkomstig uit biologische landbouw
- de voertuigen bezitten een ecoscore van max. 73
- het groenbeheer wordt uitgevoerd zonder pesticiden
- papier is 100 % gerecycleerd

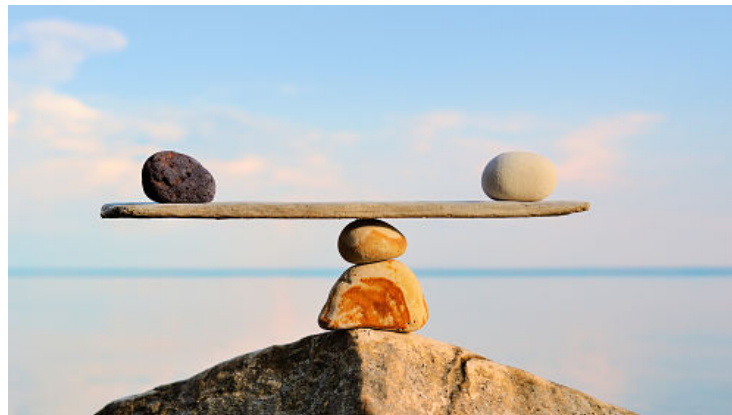
Afwegingen inzake controle

Regelmatige contrôle versus contrôle bij levering (stockruimte voorzien)

Interne versus externe contrôle (bouw, catering, ...)

Wat in geval van non-conformiteiten : boetes versus overleg

...

Samenvatting technische specificaties

Formuleer de criteria op een duidelijke wijze.

Houd reeds bij de formulering rekening met de wijze waarop de contrôle zal moeten worden uitgevoerd.

Maak gebruik van labels en normen.

Hou er rekening mee dat bepaalde eisen niet realistisch zijn en/of niet gecontroleerd kunnen worden.

4. Gunningscriteria

« **De gunningscriteria moeten gerelateerd zijn aan het voorwerp van de opdracht** en moeten een (objectieve) vergelijking toestaan van het aanbod op basis van een waarde oordeel.

De criteria zijn bij voorbeeld de kwaliteit, de prijs, de technische waarde, het esthetische en functionele karakter, de milieu kenmerken, de sociale overwegingen, de gebruikskosten, de rentabiliteit, de dienst na verkoop en technische hulp, de leveringsdatum en vertraging in levering of uitvoering, de garanties van vervangstukken en de veiligheid bij bevoorrading »

Vermijd subjectieve criteria

Voor gunningscriteria gelden dezelfde regels als voor de technische specificaties. Voorzie dus een duidelijke omschrijving voor alle gunningscriteria.

Enkele goede voorbeelden van gunningscriteria :

- Energieverbruik van computers (gemeten via de methodologie vermeld in Energy star label)
- Af/Aanwezigheid van pesticidenresten of textiel (gemeten via criteria van Oeko-tex label)
- ...

Slechte voorbeelden van gunningscriteria

Waarom zijn dit slechte gunningscriteria ?

- Kwaliteit van de maaltijden : menu's, grammage, versheid, smaaktest ...
- Milieu-impact van het schoonmaakmiddel
- Percentage gerecycleerde vezels in papier
- Sociale criteria : inschakeling van langdurig werklozen, ...
- ...

Gunningscriteria gelinkt aan de uitvoering

Sommige gunningscriteria kunnen pas worden gecontroleerd tijdens de uitvoering van de opdracht. Indien je ze gebruikt, voorzie een uitgebreid systeem van boetes in geval van non-conformiteiten :

- kortlopende contracten en leveringen : hoge éénmalige boetes per inbreuk
- langlopende contracten : Boetes in functie van de behaalde score van het gunningscriterium

Indien je « niet-objectieve » gunningscriteria wil gebruiken

In sommige gevallen kunnen niet-verifieerbare gunningscriteria handig zijn :

- esthetische criteria
- gebruiksvriendelijkheid (elektrische step/fietsen)
- ...

Maak gebruik van een jury van meerdere personen en leg de puntenverdeling op voorhand vast :

- beste score : 10 punten
- tweede : 8 punten
- derde : 6 punten
- ...

5. Uitvoeringsvoorwaarden

De uitvoeringsvoorwaarden van de opdracht komen niet in aanmerking bij de keuze van de aannemer.

Elke opdrachtnemer moet deze opdracht kunnen invullen. Er mag geen sprake zijn van verborgen technische -, gunnings- of selectie criteria.

Uitvoeringsvoorwaarden : problemen

Hoe de kwaliteit van uitvoering vastleggen en controleren in een lastenboek ?

Hoe vaak moeten controles worden uitgevoerd ?

Hoe reageren in geval van non-conformiteiten ?

Wie gaat dat allemaal controleren ?

Uitvoeringsvoorwaarden : controle

- Voorzie een zo duidelijk mogelijke omschrijving van de uit te voeren taken en doe beroep op externe contrôle-mogelijkheden (labels, actiris, ...)
- Voorzie een stockruimte voor producten en controleer alle leveringen. Durf leveringen te weigeren
- Voor langlopende contracten : pleeg regelmatig overleg en probeer bij te sturen in overleg met de opdrachtnemer.
- Werk met een systeem van bonussen/boetes in geval van goede/slechte resultaten

Uitvoeringsvoorwaarden : controlefrequentie

Voorzie bij aanvang een hoge contrôle-frequentie. Bij positieve resultaten, kan de frequentie dalen.

Beter vaker controleren op een beperkt aantal indicatoren dan één keer per jaar op alle indicatoren.

Voorzie regelmatige rapportering (gebruikscijfers, ...) om de contrôle te vergemakkelijken.

Uitvoeringsvoorwaarden : Non-conformiteiten

Voorzie eerst overleg om de non-conformiteiten te bespreken.

Stel duidelijke deadlines om de non-conformiteiten in orde te brengen.

Durf over te gaan tot het innen van boetes en/of het verbreken van het contract.

Uitvoeringsvoorwaarden : Wie gaat dat controleren ?

Maak duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheid voor de contrôle van de verschillende indicatoren. Verminder desnoods het aantal contrôle-punten.

Werk met een externe contrôle-organisatie

Schakel gebruikers in om de contrôle te ondersteunen (bijv. Catering, leasing fietsen, wagens, ...)

Uitvoeringsvoorwaarden : sociaal

- Verplichting tot inspanning insertie of vorming door bedrijf opdrachtnemer. Vraag hulp aan actiris voor de contrôle.
- Verplichting tot uitbesteding van een percentage van de opdracht aan een sociaal economisch bedrijf. Controle via factuur
- Vermenging van beide verplichtingen.

Uitvoeringsvoorwaarden : samenvatting

Inzake duurzaam productgebruik zijn er meerdere oplossingen om de contrôle makkelijk en snel uit te voeren.

Voor sociale criteria zoek ondersteuning bij Actiris.

Om goed gebruik van producten en andere uitvoeringsvoorwaarden te vermijden, introduceer een systeem van bonussen.

Uitvoeringsvoorwaarden : samenvatting

Inzake duurzaam productgebruik zijn er meerdere oplossingen om de contrôle makkelijk en snel uit te voeren.

Voor sociale criteria zoek ondersteuning bij Actiris.

Om goed gebruik van producten en andere uitvoeringsvoorwaarden te garanderen, introduceer een systeem van bonussen/boetes.

Oefening

Verdeel jullie in 5 groepen rond de volgende thema's

- Catering (scholen, warme lijn)
- Catering (administratie, bereiding ter plekke)
- Schoonmaakdienst
- Groendiensten
- Aankoop IT materiaal (computers, printers, ...)

Lijst zoveel mogelijk duurzaamheidscriteria op (per sectie in het lastenboek) en beschrijf hoe je de criteria zal controleren

Rob Renaerts
Directeur
0032 488 994488
rob@coduco.be
www.coduco.be